

Бистиң областа (1 арын).
 Областың колхозчу малчына-рында (1 арын).
ПАРТИЯҢИ АМЫДЫРАЛ:
 М. Наваа-Сарыг. — СЭКП Бин-Хем райкомунун IX пленуму. Г. Балчиер. — Партиянын XIX съездинин материалдарын өөренип турар (2 арын).

С. Бадаа. — Партиянын иштики демократиясы — шүгүмчүлдө болгаш бот-шүгүмчүлдө калбартырынын үндөзүн (2 арын).
 В. Пивоваров. — Олар актёрлар болурлар (3 арын).
 К. Нүрзат. — Нарын чеди чыл школазының өөредилге түңнели (3 арын).

А. Түргөн-оол. — Мал ажылыңче кол кичээниң салып турар (3 арын).
 Районнарда хой киргылдазы болгаш күрүнөгө дүк дужаалдазы (3 арын).
 Херэженнерниң Бүгү-делегей коргези (4 арын).
 Кореяда болушкуннар (4 арын).
 Француз улустун тайбын дээш демисели (4 арын).

КОЛХОЗДАРДА ТУДУГ АЖЫЛЫНЫҢ ТЕМПИЗИН БОЛГАШ ШЫНАРЫН БЕДИДЕР

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын XIX съезди социалисттик көдээ ажил-агыйнын бүгү адырларынын улам ылайыг күчүлүг көдүрүлүшкүнүнүн канчаар-даа аажок улуг программанын айткан. Бо салдынган улуг сорулгаларны чедишкенин шийтирлээри колхозтарда тудуг ажылын калбартыры-биле база тудуш харылзаалыг.

Партиянын XIX съездинин беш-ки беш чыл планынын талазы-биле директиваларында көдээ ажил-агый артельдеринге тудуг ажылын калбартырыңче улуг кичээниңи салган. Бо төөгүлүг документте чугаалап турары болза: «Колхозтарнын капитал салышкынын, бир дугаар ээлчеге ниитиниң ажил-агыйнын хөгжүлдөзүнче — ажил-агый тудуларынча, мал кажааларынын, сугтарылганын болгаш кургадылга каналдарынын, хөөлбектерин тудушкунунче, черлерин чырааларын тура тырттарыңче, хову камгаладыг ыяш куржагларын тарызыңче, колхозтарнын электри станцияларынын тудушкунунче болгаш колхозтарнын ниити ажил-агыйнын чедишкенин хөгжүдеринче, колхозтарнын база колхозчуларын орулгаларын көвүдөдиринче чугула өске-даа тудуларга уландырың хандыраар».

Совет Тываның колхозчу ажил-ишчилери съездиниң шийтирлерин ажил-чорудулганын дайынчы программаны кылдыр хүлээп алгаш, оларнын материалдыг чаагай чорууну улам ылайыг өвүлдөзүнүн үндөзүн — ниитиниң байлаан быжылаары дээш демиселге күженишкенин ажайдап турарлар.

Бо талазы-биле эки чыкекти Чөөн-Хемчик районун «Коммунизме орук» колхозу көргүзүп турар. Бо чылдын беш айларының иштинде ук колхоз элээн каш чуртталга бажынарнын, уруглар ядизин ажилдалга кириген, мал кажааларынын тудуларын чорудуп турар. Тудуг бригадаларында күштерин шын таарыштыр тургусканы база, күш-ажылдын быжыг сагылга-чуруму ажилдын чедишкенин болурунга дык дузалып турар. Манай-оол, Доржу, Седен, Кончук болгаш өске-даа элээн хой колхозчулар хүнүн онаалдаарың доктаамал ажыр күөсөдир турарлар. Тудуг ажылдарынын чорудулгазы партия эге организациязынын кичээмгейинин төвүнде туруп турар.

Бай-Тайга районун партия, совет, көдээ ажил-агый органы болгаш ажилчы чону эрткен чылын тудуг программанын боттандыраар талазы-биле эки түңнелдерин чеди алганы билдиргилер. Оларнын чедишкени болза, колхозчуларын күш-ажылдын эки организастанынын, чүрүнениң үндүрүп бергени дедир эгитпес болгаш узун хуусаалыг чээли дузаламчыларын шын ажил-лаанынын, тайылбыр массалыг ажайды эки тургусканынын түңнели болур. Ам үеде эрткен чыл ыш-каш районун колхозтарынын чарыжына тудуг талазы-биле «Муракчы» колхоз (даргазы эш Сундук-оол) бир дугаарында чоруп турар, ында кышкы, чаксы үеде 4 муракчы кубометр дилген материал белеткенген. Сталин аттыг колхозтун тудуг бригаданын кежигүнери база бедик бугурукчулук ажайдап турар. Ындыг болза-даа, район ниитизи-биле тудуунун планда көрдүнгөн темпизин күөсетпейн турар. «Тивиле» болгаш Молотов аттыг колхозтар бо эң чугула херекке удуртулганы кончуг кошкатканнар.

Намдык ийи-чангыс колхозтарда бар турар эки фактылар областа тудуг ажылынын ниити байдалын канчаар-даа дуглап шыдаас. Чуртталга бажынарнын, мал кажааларынын, бугурулге болгаш култура-амыдыралдын тудуларынын ту-

дуушкуну кончуг багай чоруп турар. Чижээ, Барыин-Хемчик районда хергелезе чогуур ыяш материалдын чүглө 10 хуу хирези тудуг шөлдеринде дүжүртүнгөн, бригадаларда бызанчыларнын күш-ажылын багай организастан, бо чорук доктааткан тудуг планын күөсөдирин бергедедип турар. Кызыл районда ыяш белеткелинин планы чүглө 17 хуу күөсетинген, ылангыя «Малчын», «Баян-Хем», «Черби» болгаш Чкалов аттыг колхозтарда тудуг онза багай чоруп турар. Танды районда Буденный аттыг колхозта тудуг бригадалары четкелетинмээн, а «Кызыл партизан» колхозта тудуг бригадаларында чүглө 5 кижиз ажайдап турар. Улуг-Хем, Эрзин, Каа-Хем районнарда тудуг ажылынын удуртулгазында улуг четкестер бар. Тес-Хем районда бо чылдын 5 айларынын дургузунда чангыс-даа тудугну ажилдалга дужааван.

Колхозчу арааттарны сууржун амьдыралга эң дүргөн шийчилер болгаш областың колхозтарында тудуг планын күөсөдир эң чугула ажил-агый политиктиг сорулга болур. Партия райкомнары, райкүөс-комнар, көдээ ажил-агый артельдеринин баштаар черлери бар турар четкестерни узуткаарын, тудугнун темпизин дүргөдирин болгаш ажилдарын шынарын бедидирин хандыраар шийтирилгемчелерин алыр журулуг. Чер-черде партия, совет органынын хүлээлгези — тудугнун чорудулгазын хун бугу удуртуп, тудуг бугурунде ажайды контролга алыр болур.

1953 чылда улус ажил-агыйнын бүгү адырларынын чаа көдүрүлүшкүнү дээш социалисттик чарышка киришсаан, бистиң областың көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилерин мындаг хүлээлгени алганнар: «Колхозтарга чуртталганын 1100 бажынарнын, 116500 баш мал кирер мал кажааларын, 95 бугурулге болгаш 110 култура-амыдыралдын тудуларын кылып, чуртталганын чедир тутунмаан бүгү тудуларынын тудушкунун доозар». Коммунистг партия болгаш Совет чазак колхозчуларын сууржулгаже чедишкенин шийчилдеринге, колхозтарда тудуг програм-манын күөсөдиринче бүгү эргежок чугула күөлдери тургускан. Сорулга болза, доктааткан тудуг планын бүгү районнарда болгаш колхоз бугурунче чогуур хуусаазында, бедик шынары күөсеткен турары болур.

Көдээ ажил-агый артельдеринде тудуг бригадаларын дуржулгагыг кадрлар-биле четкелеп, оларже колхозтарын күш-ажыл кылып шыдаар кежигүнеринин санынын 35 хуудан эвээш эвезин, бир дугаар ээлчеге бызанчаар ажайды билир кижилерин кирири чугула. Тудуг бригадаларына транспорт херекселдерин, багажа-чепекти хергелелдин санын өзугаар үндүрүп берип, стахановчу күш-ажылга чогуур байдалды тургузар. Бызанчы, дашчы, чазаныкчы бугуру ажил норманын хун бугу күөсеткен болгаш ажыр күөсеткен турар кылдыр бригадаларга күштерин болгаш чепек-херекселдерни таарыштыр тургузар.

Районнарын тудуг килдистеринин инженерлери, техниктери болза, тудуг планын боттандыраарын салдым-чанынын шийтирлеп турар колхозтун чанынын шийтирлеп турар колхозтарга, тудуг шөлдеринге турар журулуг.

Партия организацияларынын хүлээлгези — тудуларда колхозчуларга полит-массалыг ажайды күөшүлгөдирип, колхозтар, бригадалар болгаш тус-тус тудугчулар аразына социалисттик чарышты калбартып, бедик бугурукчулук күш-ажылче, тудуг ажылынын графинин чедишкенин күөсөдиринче оларны мобилизастан болур.

Колхозтарда тудуг — күрүнениң чугула сорулгазы. Тудуг ажылынын темпизин болгаш шынарын бедидер!

Чурукта: келер үедеги Казань портунун орунда ажайдап турар «Волжский-25» деп земснаряд. Чуруу Б. Мясниковтуу. СЭТА-нын фотохрониказы.

Ярославскиниң автомобильдери

Он тонна чүгүн боду дүжүрер машиналарын, эң шырак чүкк машиналарын, дизель моторларын болгаш өске-даа чүгү-бүрү кылыгыларын Ярославскиниң автомобиль бугурур заводунун кыдынында демир орукта үзүктөл чок чүдүрүп турар. Ол завод автомашиналарын бешки беш чылдын чаа тудуларынча, хөмүрүн, нефтинин, металлургиянын болгаш үлөтүрүн өске-даа бугурулгелеринче чорудуп турар. Ол ышкаш Волга хемде гидро-белдирлерин тудуларыңче дыкка хөй машиналар чоруп турар.

СЭТА-нын корреспонденти-биле беседазынга ол заводтун директору эш Григорьевтиң чугаалааны:

— Бо чылын бистиң бугурулге чери чуртка эрткен чылдазыннан ийи катап хөй автомобильдери болгаш, дизельдери бээр. Ону чедип алыр дээш шехтериниң ажылын улгатыр-бышаан, дизель кылып чехте немелде кылдыр термиктиг участокту тургускан. Дизельдериниң кол чыылдаанын участогунда тургустуруп турар конвейер ам удавас ажайдап эгелээр. Демир куларың ажайды улам-на механизастанарынын талазы-биле улуг ажил чоруп турар.

Ярославскиниң автомобиль заводунун коллективни улуг көдүрүлүшкүн-биле ажайдап турар. Машиналарын улам-на хөйну кылып үндүрер дээш ол кызымаккай демисежин турар. Бо чылдын эгезинден бээр план ай санында чедишкенин күөсетип келген. Бугурулге даалгаларын үлгөрлүг күөсөдир дээш шехтерин аразында чарыш калбарган. Май айда чарыштын бирги черин пресстээр чех алган. Ол чех чамдык хүннерде планын 190 хуу чедирип турган.

Кудар цех июнун баштайгы хүннеринден эгелээш, эң ки көргүзүлгелерин чедип ал келген. Ол цех график өзугаар шыгыны ажайдап турар. Чоокта чаа-ла Уралдын заводтарындан ап турганыныс чугула дизельдери болгаш кезектерин дарганнар цех кылып турар. Ажилчынар болгаш инженерлер-даа боттарынын тывынгр идепкейин көргүзүп турарлар. Дизель шимчедикчи-

ниң колечатый валын кылып турар эш Спиридоновтун бригадалары ээлчеге 50 кезектерин бээр апарган. Ол дээрже, эң-не бедик көргүзүлдүр деп чехтин ажилчынары санал турган, ыналза-даа стахановчулар чедип алышкынынга оожургавааннар. Олар кезекти кыларың аргаларын улам-на болбазырадып турганнар. Оон түңнелинде чоокта чаа ук бригада ээлчег дургузунда 103 валдарын кылыпкан. Ол көргүзү бажыны-биле боттанып турар апарган.

Автомобильдин мурунку өзээ ыш-каш ол хире чугула кезекти кыларыңга дарганнар мергежээн. Эштер Кургузовтун болгаш Хлопковтун бригадаларынын аразында чарыш калбарып үнген. Баштайгы үедеде олар ээлчегин дургузунда 8—10 өзектерин кылып турганнар. Оон соонда эш Хлопковтун бригадалары 25 өзектерин кылыптар апарган. Удаванда-ла Кургузовтун бригадалары 30-ны кылган. А ам бригада бугурулге ээлчеге 45 болгаш оон-даа хөй өзектерин кылып шыдаар болганнар.

Заводтун өске-даа шехтеринин ажилчынары стахановчу идепкейин көргүзүп турарлар. Машинанын оожум, дүргөн чорууну таарыштырар кезээнин хааржаан кылып чехте эш Белов фрезтерин соксаал чоокка үндүрер аразын тыпкан. Ам арга калбак хергелеллик болган. Ам ол стахановчунун айткан аргазын өзугаар заводтун бүгү-ле фрезтерин кидиш турар. Ол херекселди кыларыңга үнер үе 3 катап кызырылган.

В. Колесовтун тыпкан аргазы-биле демирни кестирери заводта калбарган. Дизель болгаш инструмент шехтеринде демирни кезеринин ол шалыпкын аргазын ажиллап турар станоктарыгы турар участоктар дык көвүдээш. Муракчы арга-үлгелерин ажиллаар чорук болза, автомобильдери болгаш дизельдери улам-на хөйну кылып үндүрер оларнын шынарын экижидеринге улуг идилгил.

(СЭТА).

Областың колхозчу малчынарында

ЧАА-ХӨЛ
 «Победа» колхозтун чылгы мал фермазынын эргелекчизи эш Сырбаккай чылгы мал өстүрериниң күрүнө планын күөсөдириниң херэңге улуг салышкынын болуп турар.

Чул дээрже, бо чылдын бугурулге планында көрдүнгени өзугаар чылгы малды 495 баш кылдыр өстүрер турган. Ам херек кырында 596 баш кылдыр өскөн. Бо чылын ниитизи-биле 155 баш бээрүр. Оон иштинден 105 баш төрөөн, чаш төлүн 100 хуу камгалап алган. Ол кулуннарын аразында доон уксаалыг 20 кулуну тускай ажаалда хайгааралда тургускан. Ам төрүүр 50 бенин чаш төлүн менди камгалап алыр дээш улуг чылгычылар Балган, Денгезин олар кызымаккай ажайдап турарлар.

174 баш анык чылгы малдарын чылгычызы эш Хаваа бодунга хамаарышкан малын эки кадалап, оон семиртилгезинче улуг кичээниңи салып турар.

Колхозчу чылгычылар ниити чылгы малды Бестиг-Кара деп тайгага чедишкенин чайладыр дээш ыяк кылдыр белеткинни алганнар.

Ак-Туруп сумуда Ленин аттыг көдээ ажил-агый артелиниң өшкү мал кадарчызы 60 харлыг эш Комбу мал

кадарар талазы-биле чүглө колхозта муракчы болуп турар эвес, харын районда ат-сураа калбарып турар.

Комбунун кададында өшкүзү ам 500 баш чедир өскөн. Оон иштинден чоокка чедир төрөөн 120 өшкүден 182 анайын бүрүн камгалап алган.

Ниитиниң өшкү малынын келир кышка улур семис-күштүг болурунга сурагылы кадарчы Комбу чылгы оларлашыкынын чедишкенин чорударыңче улуг кичээниңи салып турар.

Булун-Терек суурда Молотов аттыг көдээ ажил-агый артелиниң хой мал фермазында эш Сарыг-оол хой кадарар ажайда ам 4 чыл ажы ажайдап турар.

Кадарчы эш Сарыг-оолдун коланында ам элээн хөй төрүүр хойлар болгаш өшкүлөр бар, оларнын иштинден төрөөн 145 хойдан 148 хураганын, 127 өшкүден 129 анайын бүрүн камгалап алган.

БАРЫН-ХЕМЧИК

Барыин-Хемчик районда «Победа» колхозтун чылгы мал фермазынын эргелекчизи эш Торжун ол ажилыңга элээн үр ажайдап турар.

Ниитиниң чылгы малынын баш санын өстүрери-биле кадры оон уксаалың бедидиринче улуг күш салып ажайдап турар. Ол чоокку хүннерде чедир төрөөн 76 бенин кулунун бүрүн камгалап алган.

Чылгы мал фермазынын ажайдыкчылары чылгызын Час-Адырнын көктүг-шыктыг оларларынга чайлагалдып чоруп турар.

Акса-Барлыкта «Ленин оруу» көдээ ажил-агый артелиниң анык чылгычызы эш Онгай-оол кызымаккай ажайдап турар.

Ам эш Онгай-оолдун кададында 81 төрүүр бөлөр бар, оон иштинден төрөөн 45 бенин кулуннары бүрүн камгалап алган. Колхоз чылгы мал бажы өстүрериниң күрүнө планын бо чылдын бирги чартында-ла 106 хуу күөсеткен.

Ниитиниң чылгы малын чедишкенин чайлагалдып алгаш, келир кышты семис күштүг чылгызы-биле чоргаар эрттирер деп турар.

ТОЖУ

Тожу районун «Совет Тыва» көдээ ажил-агый артелиниң малчынары колхозка хой мал өстүреринге улуг күженишкенин ажайдап турарлар.

Колхозтун хойгау эш Чамзы 112 хойдан 130 хураганын, 46 өшкүден 62 анайын бүрүн камгалап алган.

Хойжу эш Чамзы хой, өшкүнүн чылгы семиртилгезин чедишкенин чорудар дээш кызымаккай ажайдап турарлар.

КЫЗЫЛ
 Кызыл районун Сесеринге «Баян-Хем» колхоз ажил-агыйга хаванын ажык орулгалың барымдалааш, 1951 чылда 4 анык кыс хаванын садып алгаш, колхоз баштаар чери ук хаваннары өстүрүп азыраары-биле коммунист эш Шогдунтун өг-бүлезинге хүлээди берген. Хаван азыраары баштайгы үезинде оларга берге турган-даа болза, боттарынын кызымаккай күш-ажылы-биле мергежиң, ол ажайды биле бергеннер.

Ам колхозта ниитизи-биле 72 баш хаван бар болган. Чоокта чаа төрөөн 2 хавандан безин 29 хаван оолдарын менди ажаап алганнар. Тургускан хаван фермазында кышкы, чылгы кажааларын кылгылаан. Төрүүр хаваннарын тускай өрээлин кылган.

Ынчангаш хаван ажаакчылары эштер Шогдун, Шимит олар болу-нун колхозуңга хаван ажилыңды а улуг орулганы кирип берип турар болгаш хаван ажилын улам күштелдирер дээш кызымаккай ажайдап турарлар.

Днестр чоогунда хоорайның чаа тудулары

БЕНДЕРЫ (Молдав ССР). Днестр чоогунун хоочун хоорайнын шөлдеринде 180 ажыг чаа тудулар кылдынын турар. Ында демир оруктуң чаа вокзалы, крахмал заводу, торгу аргың комбинат тургустуруп турар. Гидромелиорациянын болгаш сар-хөө-кредиттиг техникумнарнын сугурулдарынын обшежиттеринин болгаш хөй каагтарлыг чуртталга бажынарнын корпустары бедик келгилээн.

Хуузуңда тудуг кылырларга тускайлан 120 кезек төрде бажынар

тудушкуну база чоруп турар. Июнь 5-те дааранылга фабриказынын тудулу доозулган. Монтажниктер ажайдап кирипкеннер.

Сөөлгү үеде Бендеры—Молдавынын үлетпүрлүг, културалыг төвү апарган. Консерва заводу болгаш идиң, торгу кылыр фабрикалар продукцияларын берип турар. Хоорай улам-на чаагайжып: садтар, дегем-кудумчулар тургустунган, тускай барааннар садар магазинер хөйү-биле ажитыгылаан.

(СЭТА).

Олар актёрлар болулар

Театр институтунун залына А. Корнейчуктун «Украинаны козуарында» деп шиикини көргүдөн чорун турган. «Иржым амдырал» колхозтун даргазы сөзүгө өстүп келгенин баштайт мана тазында-ла бир-ле кижини «Урулар, бо бистин Тавакыйымы ышкыжы?»—деп кайткан үч дымналган. Чугаа оң соода мынчаар үргүтүлгөн:

- Оозум!
- Бим че?
- Бистин Тавакыйымы!
- Семен Михайлович Буденныйнн ролун кым күөсөдир ирга?
- Бим деп чүр боор: Николай Кысыгыбай-ла болгай.

Ол хун РОФОР-нин алдарыг артизи, Сталинчи шапканын ийн даңыр лауреады Б. Е. Жуковскийнн баштап удурутту турары жууе комиссиясы астер фарунычкени ушу курстун студенттеринден шытада күзөп ап турганы ол. А. Корнейчуктун «Украинаны козуарында» деп шиикине С. М. Буденныйнн ролун Николай Кысыгыбай эки күөсөткөн. «Иржым амдырал» колхозтун даргазы Гадушанын ролун комсомолчу астер Тавакый баз эки күөсөткөн. Студенттер Сагды Кара, Сагды Андрей, Дугержа, Юн Сип-оол болгаш өскөдөрүн-ла шытагалдар эрттиргенин демдегел дептержестеринге аки болгаш кончүг эки демдектер салдыган. Олар А. С. Пушкин, М. Ю. Лермонтовтун чогаалдарынан

алдыган үзүндүлери күөсөдип турганар. Ол хун институттун студенттеринин шүүтүзүнгө дыка өртүчүг болгон. Чүгө дөргө, олар харыскагагы рольдары күөсөдир-биле сценага үнгөш, ону эң баштай күөсөткени канчал өртүчүг болбас боор. Олар канжүг үшүндө чанын келтирээш, демдегел дептержестеринде салдыган демдектерин ала-леинге, өйнүктеринге көргүзөтөр.

Шытада болур хуну студенттер сүртөшкөн-биле манап турганар. Николай Кысыгыбай аманаткындан ыракта эртте институтта чедип келген. Ол сценага үнгөш ойнаар ролунуң бугу-ле шиям чөшкөнүн, хол-биле канчаар айтырын болап ап турган. Ол болуңга бугу-рөөр болза-да, сүрөздөп турган.

Ол хун чангыс Николай Кысыгыбай өвөс! бүгү коллектив, профессорлар, башкылар, студенттер ол үңгө база шак мынчаар ужурашканар.

Эки болгаш кончүг эки демдектерин чедип алырда тыва студиянын студенттери рольдар талазы-биле улуз белеткел ажилын эрттирер ужурут турганар. Олар мынчаар кылганар-да. Олар Ленинградтын А. С. Пушкин аттыг, Максим Горький аттыг театрларына хай уда чоруп, рольдар күөсөдиринин мергежилин өрөңгөп ап турганар. Өрөңгөп үшүндө бергерер таваржын бедирге оларга бистиян чүртүвүстүң дээр актёрлары: профессор-

дар Б. Жуковский, улуз башкы А. Ян актёр, доцент Н. Серебряков болгаш өскөдөр-ла дуалап турарлар.

Өрөңгөпкенин баштайт чыдарында берге турган. Тыва студенттеринин хай нуруузу орус дыды багай билер турганар. Тываын ыракмы Бай-Тайга районунан келген комсомолчу эш Намчыл Дадар биле комсомолчу Мартай-оол олар өрөңгөпке талазы-биле чыгып калып турганар. Оң бээр мынч-ла үр эвөс үр эрткен. Студенттер билег талазы-биле дыка өскөнөр. Комсомолчу Мартай-оол ам өрөңгөпке талазы-биле чыгып калып турарларга санатпайн, чүгө эки болгаш кончүг эки демдектерин өрөңгөп турар болгаш ам тыва студиянын комсоргунга сонугткан. Намчыл Дадар орус дыды эки тугаалар болгаш бизиң кыдыр өрөңгөп алган.

Ленинградтын А. Н. Островский аттыг күрүңгөп театр институту бистиян чүртүвүстүң театрларына дыка хой кадрлары белеткел үндүргөн. Казак, молдап, чуваш болгаш өскө-да шунту он ийн студиялар ону доосканар. Оларнын аразын-ла тыва студиянын 14 өрөңгөпчилери баш өрөңгөп турарлар. Олар ийн чыл иштинде өрөңгөш, шытада дулап турарлар, ам өрөңгөпкенин ийн чымы арткан, олар келер ийн чыдын өрөңгөпкенин чедишкениг дооскаш, мергежилик актёрлар боулар.

В. ПИВОВАРОВ.

Тыва тудуг трестининиң шукатуржуу С. Турчаников ажилына кызымак чорукту көргүзүп турар. Ол ажил нормазын үргүлчү ажур күөсөдип турар болгаш оон-биле кады чаа кадрларны өрөңгөп турар. Чурукта: мастер С. Турчаников анык ажилчын В. Сиротинни краснополька-биле хананы канчаар дески кылдыр чугайларын өрөңгөп турары. Чуруу С. Феоктистовтуу.

Районнарда хой кыргылдазы болгаш күрүңгө дүк дужаалдазы

БАЙ-ТАЙГА
ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Бай-Тайга районун колхозтары күрүңгө дүк дужаарынын бо чыгыт планын июнь 5-те ажур күөсөткөн. Ол болза, хойнуң чаксы кыргылдазын организастыг чорутканындан хол хамааржыр. Амгы үде колхозтарнын нити-лештирген бүгү малы чайгы семприткеже шилчээш, сөрнин тайгаларда чүзүн болгаш назы бай-биле оदारлатынып турар.

Бай-Тайга районун Сталин аттыг көдээ ажил-агы артелинин бо чылын кыргыг хойу 4 муң ажур турар. Хой кыргылдазында хун санында-ла 50 ажур кижжи ажилдап турар, олар 3 хунунн иштинде 480 хойну кырганар. Күрүңгө дүк дужаалдазынын планы июль 2-нин бертинде күөсөдип дээш хой кыргылдазын улуз күштү салып, кыргыкчыларын ортузунга номчулга, беседаланы чорудуп турар. Кыргыкчыларын иштинде калбарган социалистик чарыштын чорудулгазын, муракчыларын көргүзүлгенин агитхуудустарга үндүрүп турар.

И. ОЧУР.

КЫЗЫЛ КӨДЭЭ

Кызыл районун Баян-Колда Сталин аттыг колхозтун 1953 чылда хоюнун кыргылдазы доозулган. Бир хойдан ортума-биле 1952 чылда 1450 грамм дүк алган болза, бо чылын 1645 граммн ап турар. Колхоз бо чылын күрүңгө 786 килограмм дүк дужаар планын ажур күөсөткөн.

Электри-биле хой кыргыг машинага ажилдап турган эш Николаев эки ажилдаан. Колхозчу керэженер Сандый, Янчанмаа, Кара-кыс, Маржин, Сарыбай олар хүнде бир кижиле 15 хой кыргыг тургаш, 15—20 чедир хойларны кыргып турганар.

М. КААКАН-ООЛ.

ТАНДЫ

БАЙ-ХААК (Телефон-биле). Танды районун колхозтары хойнуң чаксы кыргылдазын чедишкенин чорудуп турар. Июньнун 6-га чедир 12500 ажур хойнуң дүгү ажал алдыган. «Революциянын чалбыжы» база Жданов аттыг колхозтарнын хоюн Балгазында МЖС-тин электри күжү-биле кыргыдар бригады дооскаш, ам «Кызыл партия» колхозтун хоюн кыргыдарычче шилчээш.

Элегесте Буденный аттыг колхозтун хоюн Бай-Хаак МТС-тин бригады база дооскан, ол ам Сталин аттыг колхозтун электри күжү-биле кыргылдып турар. Калинин аттыг база Ленин аттыг колхозтар хоюн чаксы кыргылдазын болгаш күрүңгө дүк дужаарын районда мурнап доосканар. Күрүңгө кирер дүк планын чогуур өйүндө күөсөдир дээш колхозтарда кургатынган дүктерни чүдүргөн машиналар районун белеткел черлеринче массага шуужуп турар.

В. БАИР.

Профэвилел комитетинин ажилын экижидер

Улуз-Хем районун харылзаа конторазында профэвилел комитеди бар. Оон даргазы эш А. Багайчук келген кежигүннеринин ажилын эки организастап турар. Местком план чок ажилдап келген. Оон ужурунда эрткен беш айларнын иштинде профэвилел кежигүннеринин нити хуралы чүгө 3 катап болган, хуралдар белеткел чокка, чавыс идеялыг ленинге эрттип турган. Шүгүмчүлел болгаш бо-шүгүмчүлел калбарбай келген. Чогаатынган ажил планарын профэвилел кежигүннеринин нити хуралына чугаалажып көөрүңгө кийрбейн турар. Оон ужурунда месткомун ажилы коллективтин иштинки ажил-чорудулгазынын практикасында хоорук чоруп келгени тодаргай. Коллективте социалистик чарыш эки организастагынаман. Чаа-Хөл районун харылзаа конторазынын ажилдакчылары-биле аразында социалистик чарыштын түңгөпчүлүгү дүрбөй турар. Мурнакчыларын дуржулгазын иштеретпейн келген. Районун харылзаа конторазы 1952 чылда болгаш бо чылдын эрткен айларында нити орулга кирип аларынын планын күөсөткөн. Коллективте «Харылзаачы» деп хана солун бо чылдын эгезинден

бээр чүгө чангыс катап үңгөн. Партиянын XIX съездининг мате-риалдарын өрөңгөп эрткенинн түңгөпчүлүгү кичээлдери мынчага чедир организастагынаман. Коллективте ажил-чын, албан хаакчытарны профэвилелдинн хурээленгеге ам-даа бүрүн кирип ап шыдаван. Профэвилел кежигүннеринин ортузунга политиктиг кижизидиле ажилдары экижидер. Ылангыя политиктиг темаларга лекциялар болгаш илеткелдер номчулгалар, беседалар, политинформациялар шуут чорувайн турар. Көсүк агчыяны делгеретпэн. Культура-массалыг ажилдарны, күш-культура болгаш спорттун хемчеглерин чорударын местком барык-ла уткан. Хоорай чаагайдылгызынын херэңгө профэвилел кежигүннеринин киржилгенин ам-даа идеялжиттэн. Күрөңгөпчүлүгү чедиринин ажилдакчыларын профэвилел райкому ол организастагынын ажилына практиктик дуаны база көргүзсүн, месткомнар даргаларын семинарларын чыдырбайн турар. Районун харылзаа конторазында профэвилел, комсомол организастагыларнын ажилын экижидери чугула.

X. ТЕМБИРЕЛЬ.

Нарын чеди чыл школазынын өөрөңгөпчү түңгөпчү

Область школаларында уругларнын чедишкенин өөрөңгөпчү херектиг бүгү-ле байдал долузу-биле хандырттыган. Ээрин районун Нарын сумузунда чеди чыл школазы партия болгаш чаксактын хүн-бүрүдөгү улуз дулаамчызынга, сагыш салымчызынга даянмышаан, бодунун ажилын партиянын болгаш чаксактын салып турар бедик негелдеринин ден-нелинге тургузар дээш демдеш-чүшаан, бо өөрөңгөпчү чылында биче эвөс чедишкенин чедип ап шыдаан. Ол дугайын моон алаанда фактылар херечилеп болур. Школа 1952—53 өөрөңгөпчү чылында бүгү-нитинин мярвады өөрөңгөпчүнин хойлузун чедишкенин күөсөдип, школа назылыг 149 уругларын шүүтүзүп өөрөңгөпчү хана туткан. Бүгү-нитинин өөрөңгөпчүнин хойлузу ботандыарынын материалдыг сууру бүрүн тургустунуп, одаар ыш-биле үзүктелешкени чок хандырттып кыштаан ийикпе, школанын интерна-дынга 84 өөрөңгөпчү аш-чем, идик-хептиг талазы-биле долу хандырылгалыг чурттап эрткен.

Уругларнын коммунист кижизидилгенин чедишкенин шийитпир-лээринин, оларга ханы, быжыг бил-лигери бээринин үнденин эртем-нерин башкылаашкынын бедирин дээш демдешти школа бүгү өөрөңгөпчү чылынын дургузунда соксаал чок чорудуп, башкыларга методут дулаамчы, оларнын дуржулга сол-чуушкуну, башкылаашкынын ажилына контроль ышкыш хемчеглер бо чылын каянжызындан артык эки боттанган. Ылангыя тус-тус башкыларнын ажык кичээлдери хой уда эрттип, башкылаашкында дептер-ге шүгүмчүлел калбаа-биле чоруту-нуп, оларны хой катап чылдырган башкылар чөвүлдеринге шийитпир-леп келген. Мындыг хемчеглер башкыларнын дуржулгазын байдырын-

га, өөрөңгөпчү шынарын бедир-ринге улуу-биле дулаам. Башкыларнын иштинден эге класстарын башкылары Борбак, Долгачева олар башкылаашкынын денелин соксаал чокка бедидип, дуржулгазын байдып келгени-биле чыл түңгөпчү бедик көргүзүлгенин берип шыдаан. Оларнын өөрөңгөпчү турган класстарынын өрөңгөпчүлери дараа-зын класстарын «4» болгаш «5» демдектерин шилчээш.

Өөрөңгөпчү чылынын сөөлүгү улду-унун шыгалдаларына киришкен 144 өрөңгөпчүлери 138 дараа-зын класстарын шилчээш болгаш оларнын иштинден 58 өрөңгөпчү чүгө эки, тергини эки демдектерге дужаганар. Бо өөрөңгөпчү чылын түңгөпчү 8 өрөңгөпчү отлич-никтер болуп шыгалдап үңгөн. Ындыг улуз чедишкенин бистиян школа, оон башкылары мога чок күженишкенин ажилдын, өрөңгөпчүлөр ортузунга школадан, класстан дашкаар кижизидилге ажилын чөп организастап, бедик өөрөңгөпчү, үлгерлиг сагылга-чүрум дээш школачыларнын харыскал-газын бедидип, школага пионер, комсомол ажилын таарымчалыг тургу-зуп, ажил-агы, өөрөңгөпчү-кижизидилгени ажилды шын шийитпир-лээр талазы-биле ада-иелерин, бүгү хой-нитинин күжүңгө чөп даанын кел-генин ачызында чедип алдыган.

Өрөңгөпчүлери ада-иелери, суму Соведи (даргазы эш Маажын), сумуда партия, комсомолдун эге организастагы школы ажилына бо чылын эки дулаамчы. Ылангыя эштер Самбуу, Далаа, Ламажаа, Норуучу дээн ышкыш ада-иелер школа-биле үргүлчүчүн тудуш харылзаанын тудуп, өрөңгөпчүлери бедик шынарлыг өөрөңгөпчү, эки хандырылганы дээш, хамыктыг кы-зымак байдалды көргүскөнөр. Ындыг болза-даа, чамдык ада-иелер,

ылангыя Дондуп, Кенен-Дарыма, Калинин, Шият черелиг ада-иелер школа ажилына багай дула-лажып, школанын башкылары-биле харылзаа багай болганындан база школада уругларынга сагыш сал-баанындан оларнын уруглары четпес өрөңгөпчү демдеглезе чогуур.

Бистиян школа өөрөңгөпчү чылын түңгөпчү чедишкенин ужуражы-гы-биле чергелештир, келер өөрөңгөпчү чылынга белеткелди база ден-ге чорудуп келген. Ада-иелерин, хой-нитинин идеялык киржилгези-биле 1200 кубометр одаар нышты школа чогунда хал белеткел бол-гаш чамдызын школа чанында дү-жүргөн. Ол ышкыш келер өөрөңгөпчү чылынга уткуштур школанын яны-буру эрги, чаа септелге кылдыглары эгелзэн. Тудуг, септелге амгы темп-ли эбузар үргүлчүлөр болза, школа келер өөрөңгөпчү чылынга үлгерлиг белеткелер.

Ам школанын чамдык башкылары школа септелгезин чорутушаан, сумуда ажилчы чоңун ортузунга политиктиг агитациянын калбартын, ылангыя бижик билбес чорукту үзүткаарынын ажилына идеялык-ли-биле киржи эгелзэн. Суму де-вискөзүндө организастап тургуспа-лаан үш кезек бижик бөлүмненин ажилы ам-даа үргүлчүлөп турар. Бижик бөлүмненинде культурмей-жилер Янытмак, Соднам, Иргит олар эң кызымаккай ажилдап тур-рлар. Олар бо хүнде чедир бижик билбес болгаш биче билер 69 кижилерин программа эбузар эки өөрөңгөпчү. Культармейжилерге метод-тут удурулганы школа директору эш К. Тува-Хуу доктаамал боттан-дырып, оларнын-биле тускай семинарлары эрттирип келген.

К. НУРЗАТ,
Ээрин районун Нарын чеди чыл школазынын башкысы.

Мал ажилынче кол кичээңгөпчү салып турар

Малдын чайгы олардылашык-нын чөп организастаар чорук оон бедик продуктулуг болурун хандыр-дар деп чүвени ажилдын практика-зы бүзүредип турар. Танды районда Буденный аттыг колхозтун 1951 чылда чайлагже шийиткел сүт-бараан фермазы изиг хүннерде истикти дүңгөп оларын база эвилелдеп, саалданы хүнде 3 катап чорудуп тургаш, сезон үшүндө инек бүрү-зүндөн 1320 литр сүтү ап турган.

Ажилдын бо дуржулгазын эрткен 1952 чылда чорутпанын, малдын чайгы оларын багай эвилелдеп, оон колхоз саар инек бүрүзүндө чүгө 800 литр сүт алганын мишип турар. Бо чылын малдын чайгы оларын чорудар ажилчы планын колхоз баштаар чери баш бурунгаар чогааткаш, ону малчыларнын нити хуралына бадылаткан. Малчынар, зооветеринария ажилдакчылары 1951 чылдындан-дээ артык көргүзүлгелер болурунга бо-тут хүлээлгелерин алган.

Партиянын XIX съездининг директиваларында мал ажилынын талазы-биле көрдүңгөн сорулгаларын ботандырагына муракчы малчынар районун колхозтарында массалыг илереп турар. Сталин аттыг колхозтун инек кадарчылары Хинкпен 56 инезин, Хиндикпей 53 инезин бызааларын эрткен чылын бүрүн доруктуруп алганар, бо чылын база-ла чангыс-даа бызаа хорамча чок ап турар. «Революциянын чалбыжы» колхозтун саанын Шведова 1952 чылда инек бүрү-зүндөн 1480 литр сүтү алган. Эртенги болгаш кежээки саалдарын фермага, а дүштөкинин малды оларынга (12 километр черге) барып чорудуп турган. Бо чылын оода бедик көргүзүлгелерин болурун саанын хүлээнип турар.

«Кызыл партизан» колхозтун хой-жуу область Совединин депутаты Ноокый июнь 5-ке чедир төрөзүн 700 хоюндан 767 хураганнарын алган. Алдарлыг малчын Кудрявцев эрт-

кен чылын төрөзүн 100 хой бүрүзүндөн-ле 118 хураганнарын доруктур-ган болза, бо чылын 709 хоюндан 789 хураганнарын менди өстүрүп алган. Ол ышкыш «Революциянын чалбыжы» колхозтун инек кадарчы-лары Дага-оол эрткен чылын бодунга быжылаан 80 инек-эринге хонукта-ла 883 граммы баш бүрү-зүңгө немей семиртип тургашы кы-налдадан илерзэн.

Ажилдын практикасында ол бүгү байлак дуржулгаларын быжыла-вышаан, бо чылын оон-даа артык чедишкенин болурун колхозчу малчынар социалистик чарыштын хүлээлгелеринде тус-тус алгачтар. Амгы үде колхозтарнын нити-лештирген малы бүрүн чайлаглаан. Ылангыя Жданов аттыг колхозтун инез 5 кезек, шээр малы 6 кезек, чылгызы 4 кезек, хаваны 2 бөлүк оदारлатынган. Эске-даа колхозтар-нын малы организастыг чайлагла-тынган.

А. ТУРГЕН-ООЛ.

Колхозпун малы чайлагларда

Чаа-Хөл районун «Победа» көдээ ажил-агы артелинин малчынары нитинин малын чаш төлүн менди камгалап алыр болгаш чайгы семиртилгенин чедишкенин эрттирер дээш кызымаккай ажилдап турар. Колхозтун нити малындан 9276 баш бүгү чүзүн малды июнь 10—15 хүннеринге чедир Бестиг-Кара деп тайгага оदारлапты чайлаглардын организастыг үндүреринге бүгү мал-

чынар белеткенип алганар. 8282 баш хой болгаш өшкү мал ферма-зынын эргелекчизи эш Сагаан-оол, 400 ажур баш мыймыст бода мал фермазынын эргелекчизи эш Суурун олар малдын тус-тус турар бөлүктө-ринге эң дээр малчынарын баш-талы таарыштыр тургузарын план-нан, оларга турар малды үскүлээш хүлээди берилген болгаш тайгаже көжүп үнеринин хүнерин айткан.

Малчынарын иштинде эштер Максир-оол 144 хойдан 159 хураган-ны, 7 чыл ажур нитинин хой малын кадарып турар Кыргыз Дага бодунда 401 баш хоюндан төрөзүн 172 хойдан 180 каракул хураганны, Донгак 163 хойдан 173 хураганны бүрүн камгалап алганар. Шак ындыг муракчы малчынар дыка кө-вүлөп турар!

Т. ЧАРАШ-ООЛ.

Малды тараа, сиген шөлүндөн чайладыр

Барыин-Хемчик районун Кызыл-Тайга сумузунда «Победа» колхоз-тун Шөлде-Мажалыка тараа кы-лып турар 20 ажур өрөгелеринин 400 ажур хой, өшкүзү, 30 ажур инектери, 100 ажур аттары, 25 бызаалары чаагай тарааларын дүн, хүн чок чип, үргөдөп турар. Ында 200 ажур га тараа эвөш дүжүттүг болуру билдингир. Эрткен чылын «Победа» колхозтун кежигүннери бригадир Санчат баштаан 10 ажур өрөгелер Шөлде-Мажалыка тараа чидиртип чайлааны бүгүдөгө билдингир болгаш ол өлөр бо чылын база-ла сиген, тараа чанында көжүп хонгулап алган.

«Совет Тываын 5 чылы» колхоз-тун Элегей аксында таразында колхозтун хой кадарчылары Шал-дан-оол, Төрө олар тараа ортузунда хонуп алган, малы хүнүң-не тараа чип турда, ол малдарын чайлады көжүрер дугайында хой мал ферма-зынын эргелекчизи Этек-оол кан-

дыг-даа хемчег албайн турары кай-гамчык. Ындыг чоруктун түңгөпчүлүгү эрткен чылын дыка хой дүжүттө колхоз когаара болгай. «Красный пахарь» колхозтун Кызыл-Мажалык чанында тараан су-лазын ол суурун хамааты-лары Лаа, Хола-Чоорган, Кара-Бел-дир оларнын малы үргүлчү чип турар. Бо дугайында Кызыл-Мажалык көдээ Совединин даргазы Кон-заң кандыг-даа хемчег албайн тур-рар. Ындыг чоруктар «Ленин оруу» болгаш Ворошилов аттыг колхоз-тарын тараа, сиген шөлдеринде база болуп турар.

Районун көдээ ажил-агы калды-зи (эргелекчизи Лопсан-Бадан) тараа, сиген шөлүндө аалдарын чайлады көжүрер дугайында кан-дыг-даа хемчег албайн турар. Тараа, сиген шөлдеринде аалдарын дарый чайлады көжүрери чугула.

С. АЛЕЕТ.

МТС керээлиг хүлээлгезин күөсөтпөн

Машина-трактор станциялары биле колхозтарнын аразында чарган керээлери болза, анаа бир эзу барымдалаан чүве эвөс, кайы-даа таланын явавыла күөсөдир докумен-тизи болур.

Ындыг турбуже, Тес-Хем районун Самагалдай МТС-тин колхозтар-биле чарган керээлиг хүлээлгелерин күөсөтпейн, чүрум, харыскага чок чорукту көргүзүп турар. Чүл дизе, ол МТС-тин Эвур районун Дус-Даг сумуда «Торгалыг», «Совет Тыва-нын беш чыл ою» колхозтар-биле март 15-те чарган керээлери 300 га кур черин алдар, 100 га алдар-ган черин илирттеш, чакын бээр деп айткан. МТС бир тракторну май 8-ке чедир бакка-сокка септеш

чорударга, 8 километр чораш үрө-лөш 8 хонган. Бир трактор Хооду-Аксы шынаага үрөлөш, 15 хонукта чыткан. Оларнын бирээзи демги колхозтарга арай боорда чедип кел-геш, 2 хүн ажилдаан, а бирээзи үзе тура чедип келгеш үрөлөш.

Самагалдай МТС-тин удуруткучу-лары колхозтар-биле чарган керээ-зин индыг янылып байдал-биле күөсөтпейн барган. Колхозтар эрткен чылын чарган 100 га черин аял-биле илиртел, чажар ужурга таварышкан. МТС-тин удуруткучу-лары колхозтар-биле чарган керээ-лиг хүлээлгелерин эзу барымдалап көрбөй, күрүңгөпчү харыскалгы херээ кылдыр көр болза чогуур.

В. БЮРБУ.

Өөрөңгөпчү чылынга белеткелди боттуп удурут

Коммунист партия болгаш Совет чакат улус өөрөңгөпчүлүгүн хер-эңгө күштү болгаш хөрөңгөпчү-даа харам чокка үндүрүп, ол айттыгыны чугу-лап көрүп турар. Ындыг турбуже Барыин-Хемчик районун төүндө ортумак школа (директору эш Шерстков) өөрөңгөпчү чылынга чыл бүрү-ле багай белеткелди ужура-жып турар.

Бо хүннерге чедир школанын чанында чангыс-даа кулаш ыш чок. Тайгада 300 кулаш ыш

белеткелден сурагылы, оон четке бары база билдинмес.

Тудутта болгаш септелгеге кер-елээр материалдар багай белеткел-нин турар. Кыдынган чүлдер 4 печкаларны септэн аттыг болган-дан өске чүве бүтүзөш. Парталар, сандайлар септелгези, класстарын малгашап чугайлаар ажил амга чедир-ле эгелзезен. Бо чугула ажил-да удуруткучу экижидери онза негетинип турар.

М. САМБУ.

Сиген шөлүн малга бастырбас

Нитинин малынга мал чөмөрү белеткээринин улуг кампаниясы ам удава эгелээр. Колхоз бүрүзү оон белеткелдин хынамчалыг чорудар, ылангыя сиген кезер шөлдерин сугар-гар, аштап арылгалар, малдан камгалаар ужурулу. Ындыг турбуже, Улуз-Хем районун Хайракан сумуда Калинин аттыг колхозтун сиген кезер шөлдеринде колхозтун чыгызы, инек малы, хой, өшкүзү болгаш колхоз-чуларнын хузуунда малдары амга чедир өйтөвшышаан турар.

Херээженнерниң Бүгү-делегей конгреси

КОПЕНГАГЕН. Июнь 5-те Копенгагенге херээженнерниң Бүгү-делегей конгреси ажиттыган. Залды яны-бүрү чурттарны күрүне туктары-биле, транспарантылар-биле казастап шимээ. Транспарантыларда делегейниң яны-бүрү дилдарында мынча деп бижигилээн: «Херээженнерниң Бүгү-делегей конгреси делегериниң Бүгү-делегейниң херээженнери! Бистиң эргевисти чаалап алары болгаш камгалаары дээш демисежер! Бичии уругларны болгаш бистиң өг-бүлелеривистиң камгалалы дээш! Бүгү делегейге тайбың дээш!».

Конгресстиң ажылында 800 ажык төлөөлөр кирип турар. Конгресстиң ажиттыган соонда төлөөлөр конгресстиң Корей Улус-Демократтыг Республикасынын, Вьетнамның болгаш Малайяның төлөөлери конгрессте киришпей турар, чуртче кирер чөпшээрелди оларга бээрден дани эрге-чагыргалар ойталап каапкан.

Конгресстиң төлөөлөрүн ангыда 1000 ажык аалчылар база кирип турарлар.

Херээженнерниң демократтыг Бүгү-делегей федерациязынын дани салбарының даргазы Рут Хермани конгресстиң төлөөлөрине байыр чедирген.

Оон соонда конгресс президиуму дээри Эжени Коттонну баштадыр чангыс үн-биле сонгааннар.

Бодунун эге сөзүне Эжени Коттонун медгелээни: Бистиң мурун-вуста улуг сорулгалар туруп турар. Бистиң бичии уругларымыс болдуру-ла акизи-биле кижизидер хүлээлгесине биске чүү-ле бир чаа чүүл болур деп санап болбос. Ол кезеделер иелериниң эң улуг сагыш салышыкын чоразып, ынчалза-даа амгы байдал боттарынын уругларынга хамаарыштыр харысалгазын улам ханы билиринче бүгү херээженнерни албадап турар. Чоокта дайын, база амгы үеде чоруп турар дайынар хамааты чонун кырынга аар үрге болур. Ынчангаш тайбың талалаччыларын кайтамчыктыг шимчээшкенинде улам-на хөй херээженнерниң ындыг улуг көдүрүлүшкүн-биле кирип турарынын ужуру ынды. Бир эвес херээженнер бүгү-ле адырларга эр кижидер-биле ден эргелериг турган болза, оларның ажил-чорудугазы оон-даа артык чедирекиниң болур ийик дээрзин олар билип турарлар.

Боттарынын эргелерин чаалап алары дээш, тайбың болгаш бичии уругларын аас-кежин дээш херээженнерни демиселинге бо конгресстиң шиттирилги чада болурун херээженнер катышкыч чедип аларлар деп Эжени Коттон түңнелинде чугаалаан.

Конгресс моон адаанда хүн айтырыг бадылаан: 1. Херээженнерниң иелер, ажил-ишчилер болгаш хамааттылар болур эргелерин чаалап алары болгаш камгалаары дээш демиселге херээженнерниң сорулгалары; 2. Тайбыңны база херээженнерниң болгаш бичии уругларын эрге-ажыктарын камгалаарынын талазы-биле херээженнерниң ажилдарынын түңнелдери болгаш перспективалары; 3. Херээженнерниң демократтыг Бүгү-делегей федерациязынын удуртуп черин сонгууру.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да эртенги хуралында Андреа Андресиниң илеткелиниң талазы-биле санал-оналдар үргүлчүлүк турган. Португалиянын төлөөлөкчизи Мария Ламас португал херээженнерниң аар-берге байдалын чугаалаан.

Британ Гвиананың херээженнериниң байдалынын, дарлакчыларга удур оларның демиселинин дугайын Джанет Джаган чугаалаан. Британ Гвиананың херээженнериниң айтыры колониал чурттарны бүгү херээженнерниң сагыш-сеткилин хайныктырып турар айтырыг болур. Ол айтырыглар болза, хоозурал, ажыл

чокталышкын, өртектерин аар чоруу болур деп ол чугаалаан.

«Улустар аразынын яны-бүрү организациялары колонийлеткен улустарны айтырыгларынче улуг кичээгейни салыр журулуг. Биске удуртулга болгаш дузаламчы эрге-жок чугула.

... Херээженнер ден эргелиг болур болгаш амгы үеде чөөн европа чурттарынын херээженнериниң кытып турары ышкы, боттарынын талантыларын шак ынчаар хөгжүдүп шыдаар аргалыг болур ындыг келир үени чедип алырыңе бистиң улузүвүс чүткүп турар».

Герман Демократтыг Республиканы херээженнериниң хостуг амыдыралынын дугайын тараачын херээженнер Эльза Мерке чугаалаан.

Кыдат делегациянын мурундан Ли Дэ-шоань чүве чугаалаан. Ол конгресстиң киржикчилеринге кыдат улустун изиг байырын дамчыткан. Кыдат улустун кайтамчыктыг чедирекинин, амыдыралдын бүгү адырларында херээженнерниң бүрүн ден эргелигин, херээженнерниң болгаш бичии уругларын дугайында күрүвениң аданын сагыш салышыкын Ли Дэ-шоань тодаргай фактылар-биле көргүскөн.

Грещиянын төлөөлөкчизи Элли Алексис Грещияда херээженнерниң аар-берге байдалынын дугайын чугаалаан.

Конгресстиң эртенги хуралында Ямайканың, Англияны, Норвегияны, Канаданы, Бразилияны, Люксембургтун, Швейцарияны төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да хүндүскү хуралында Совет Эвилелинин төлөөлөкчизи Л. И. Кухаренко чүве чугаалаан. Совет херээженнериниң байдалын ол тодаргай чугаалаан. Оон чугаалааны: Бистиң совет чуртувуста херээженнерниң байдалы делегейниң чурттарынын хөй кезини херээженнерниң байдалында үндезини-биле онзагайлангып турар. Совет тургузуг херээженнерни хайныгып турар чогадыкчы ажил-чорудулуга чедир көдүргөн. Амыдыралдын экономикагыт, политиктиг болгаш культуралыг бүгү адырларында совет херээженнер ден эргелик байдалда турарлар.

Элээн хөй чурттардан ылгалытты Совет Эвилели чепсекти эндере будуруенин оруу-биле чорбаан, а бодунун бүгү кичээгейин бүгү улус ажил-агынын дайын сөөлүнде катап тургузарынче болгаш хөгжүдүренинче, чонун чаагай чоруун болгаш оон культуразын чайгылыш чокка бедидеринче угландырган дээрзи билдирген болгай.

Боттарынын эргелери дээш демисежиң турар бүгү херээженнер-биле совет херээженнер эп-сеткил катыштырып турар болгаш бүгү делегейге тайбың дээш оларнын-биле кады демисежиринге, ол демиселге боттарынын бүгү күштерин, боттарынын чуректериниң одун бээринге моон сонгаар-даа белен деп Л. И. Кухаренко чугаалаан.

Июнь 6-да хүндүскү хуралга Киприини, Француз Гвинеяны, Германиянын, Австралиянын, Израильдин, Чехословакиянын төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

«Улустар аразынын яны-бүрү организациялары колонийлеткен улустарны айтырыгларынче улуг кичээгейни салыр журулуг. Биске удуртулга болгаш дузаламчы эрге-жок чугула.

... Херээженнер ден эргелиг болур болгаш амгы үеде чөөн европа чурттарынын херээженнериниң кытып турары ышкы, боттарынын талантыларын шак ынчаар хөгжүдүп шыдаар аргалыг болур ындыг келир үени чедип алырыңе бистиң улузүвүс чүткүп турар».

Герман Демократтыг Республиканы херээженнериниң хостуг амыдыралынын дугайын тараачын херээженнер Эльза Мерке чугаалаан.

Кыдат делегациянын мурундан Ли Дэ-шоань чүве чугаалаан. Ол конгресстиң киржикчилеринге кыдат улустун изиг байырын дамчыткан. Кыдат улустун кайтамчыктыг чедирекинин, амыдыралдын бүгү адырларында херээженнерниң бүрүн ден эргелигин, херээженнерниң болгаш бичии уругларын дугайында күрүвениң аданын сагыш салышыкын Ли Дэ-шоань тодаргай фактылар-биле көргүскөн.

Грещиянын төлөөлөкчизи Элли Алексис Грещияда херээженнерниң аар-берге байдалынын дугайын чугаалаан.

Конгресстиң эртенги хуралында Ямайканың, Англияны, Норвегияны, Канаданы, Бразилияны, Люксембургтун, Швейцарияны төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да хүндүскү хуралында Совет Эвилелинин төлөөлөкчизи Л. И. Кухаренко чүве чугаалаан. Совет херээженнериниң байдалын ол тодаргай чугаалаан. Оон чугаалааны: Бистиң совет чуртувуста херээженнерниң байдалы делегейниң чурттарынын хөй кезини херээженнерниң байдалында үндезини-биле онзагайлангып турар. Совет тургузуг херээженнерни хайныгып турар чогадыкчы ажил-чорудулуга чедир көдүргөн. Амыдыралдын экономикагыт, политиктиг болгаш культуралыг бүгү адырларында совет херээженнер ден эргелик байдалда турарлар.

Элээн хөй чурттардан ылгалытты Совет Эвилели чепсекти эндере будуруенин оруу-биле чорбаан, а бодунун бүгү кичээгейин бүгү улус ажил-агынын дайын сөөлүнде катап тургузарынче болгаш хөгжүдүренинче, чонун чаагай чоруун болгаш оон культуразын чайгылыш чокка бедидеринче угландырган дээрзи билдирген болгай.

Боттарынын эргелери дээш демисежиң турар бүгү херээженнер-биле совет херээженнер эп-сеткил катыштырып турар болгаш бүгү делегейге тайбың дээш оларнын-биле кады демисежиринге, ол демиселге боттарынын бүгү күштерин, боттарынын чуректериниң одун бээринге моон сонгаар-даа белен деп Л. И. Кухаренко чугаалаан.

Июнь 6-да хүндүскү хуралга Киприини, Француз Гвинеяны, Германиянын, Австралиянын, Израильдин, Чехословакиянын төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да эртенги хуралында Андреа Андресиниң илеткелиниң талазы-биле санал-оналдар үргүлчүлүк турган. Португалиянын төлөөлөкчизи Мария Ламас португал херээженнерниң аар-берге байдалын чугаалаан.

Британ Гвиананың херээженнериниң байдалынын, дарлакчыларга удур оларның демиселинин дугайын Джанет Джаган чугаалаан. Британ Гвиананың херээженнериниң айтыры колониал чурттарны бүгү херээженнерниң сагыш-сеткилин хайныктырып турар айтырыг болур. Ол айтырыглар болза, хоозурал, ажыл

чокталышкын, өртектерин аар чоруу болур деп ол чугаалаан.

«Улустар аразынын яны-бүрү организациялары колонийлеткен улустарны айтырыгларынче улуг кичээгейни салыр журулуг. Биске удуртулга болгаш дузаламчы эрге-жок чугула.

... Херээженнер ден эргелиг болур болгаш амгы үеде чөөн европа чурттарынын херээженнериниң кытып турары ышкы, боттарынын талантыларын шак ынчаар хөгжүдүп шыдаар аргалыг болур ындыг келир үени чедип алырыңе бистиң улузүвүс чүткүп турар».

Герман Демократтыг Республиканы херээженнериниң хостуг амыдыралынын дугайын тараачын херээженнер Эльза Мерке чугаалаан.

Кыдат делегациянын мурундан Ли Дэ-шоань чүве чугаалаан. Ол конгресстиң киржикчилеринге кыдат улустун изиг байырын дамчыткан. Кыдат улустун кайтамчыктыг чедирекинин, амыдыралдын бүгү адырларында херээженнерниң бүрүн ден эргелигин, херээженнерниң болгаш бичии уругларын дугайында күрүвениң аданын сагыш салышыкын Ли Дэ-шоань тодаргай фактылар-биле көргүскөн.

Грещиянын төлөөлөкчизи Элли Алексис Грещияда херээженнерниң аар-берге байдалынын дугайын чугаалаан.

Конгресстиң эртенги хуралында Ямайканың, Англияны, Норвегияны, Канаданы, Бразилияны, Люксембургтун, Швейцарияны төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да хүндүскү хуралында Совет Эвилелинин төлөөлөкчизи Л. И. Кухаренко чүве чугаалаан. Совет херээженнериниң байдалын ол тодаргай чугаалаан. Оон чугаалааны: Бистиң совет чуртувуста херээженнерниң байдалы делегейниң чурттарынын хөй кезини херээженнерниң байдалында үндезини-биле онзагайлангып турар. Совет тургузуг херээженнерни хайныгып турар чогадыкчы ажил-чорудулуга чедир көдүргөн. Амыдыралдын экономикагыт, политиктиг болгаш культуралыг бүгү адырларында совет херээженнер ден эргелик байдалда турарлар.

Элээн хөй чурттардан ылгалытты Совет Эвилели чепсекти эндере будуруенин оруу-биле чорбаан, а бодунун бүгү кичээгейин бүгү улус ажил-агынын дайын сөөлүнде катап тургузарынче болгаш хөгжүдүренинче, чонун чаагай чоруун болгаш оон культуразын чайгылыш чокка бедидеринче угландырган дээрзи билдирген болгай.

Боттарынын эргелери дээш демисежиң турар бүгү херээженнер-биле совет херээженнер эп-сеткил катыштырып турар болгаш бүгү делегейге тайбың дээш оларнын-биле кады демисежиринге, ол демиселге боттарынын бүгү күштерин, боттарынын чуректериниң одун бээринге моон сонгаар-даа белен деп Л. И. Кухаренко чугаалаан.

Июнь 6-да хүндүскү хуралга Киприини, Француз Гвинеяны, Германиянын, Австралиянын, Израильдин, Чехословакиянын төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да эртенги хуралында Андреа Андресиниң илеткелиниң талазы-биле санал-оналдар үргүлчүлүк турган. Португалиянын төлөөлөкчизи Мария Ламас португал херээженнерниң аар-берге байдалын чугаалаан.

Британ Гвиананың херээженнериниң байдалынын, дарлакчыларга удур оларның демиселинин дугайын Джанет Джаган чугаалаан. Британ Гвиананың херээженнериниң айтыры колониал чурттарны бүгү херээженнерниң сагыш-сеткилин хайныктырып турар айтырыг болур. Ол айтырыглар болза, хоозурал, ажыл

чокталышкын, өртектерин аар чоруу болур деп ол чугаалаан.

«Улустар аразынын яны-бүрү организациялары колонийлеткен улустарны айтырыгларынче улуг кичээгейни салыр журулуг. Биске удуртулга болгаш дузаламчы эрге-жок чугула.

... Херээженнер ден эргелиг болур болгаш амгы үеде чөөн европа чурттарынын херээженнериниң кытып турары ышкы, боттарынын талантыларын шак ынчаар хөгжүдүп шыдаар аргалыг болур ындыг келир үени чедип алырыңе бистиң улузүвүс чүткүп турар».

Герман Демократтыг Республиканы херээженнериниң хостуг амыдыралынын дугайын тараачын херээженнер Эльза Мерке чугаалаан.

Кыдат делегациянын мурундан Ли Дэ-шоань чүве чугаалаан. Ол конгресстиң киржикчилеринге кыдат улустун изиг байырын дамчыткан. Кыдат улустун кайтамчыктыг чедирекинин, амыдыралдын бүгү адырларында херээженнерниң бүрүн ден эргелигин, херээженнерниң болгаш бичии уругларын дугайында күрүвениң аданын сагыш салышыкын Ли Дэ-шоань тодаргай фактылар-биле көргүскөн.

Грещиянын төлөөлөкчизи Элли Алексис Грещияда херээженнерниң аар-берге байдалынын дугайын чугаалаан.

Конгресстиң эртенги хуралында Ямайканың, Англияны, Норвегияны, Канаданы, Бразилияны, Люксембургтун, Швейцарияны төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да эртенги хуралында Андреа Андресиниң илеткелиниң талазы-биле санал-оналдар үргүлчүлүк турган. Португалиянын төлөөлөкчизи Мария Ламас португал херээженнерниң аар-берге байдалын чугаалаан.

Британ Гвиананың херээженнериниң байдалынын, дарлакчыларга удур оларның демиселинин дугайын Джанет Джаган чугаалаан. Британ Гвиананың херээженнериниң айтыры колониал чурттарны бүгү херээженнерниң сагыш-сеткилин хайныктырып турар айтырыг болур. Ол айтырыглар болза, хоозурал, ажыл

чокталышкын, өртектерин аар чоруу болур деп ол чугаалаан.

«Улустар аразынын яны-бүрү организациялары колонийлеткен улустарны айтырыгларынче улуг кичээгейни салыр журулуг. Биске удуртулга болгаш дузаламчы эрге-жок чугула.

... Херээженнер ден эргелиг болур болгаш амгы үеде чөөн европа чурттарынын херээженнериниң кытып турары ышкы, боттарынын талантыларын шак ынчаар хөгжүдүп шыдаар аргалыг болур ындыг келир үени чедип алырыңе бистиң улузүвүс чүткүп турар».

Герман Демократтыг Республиканы херээженнериниң хостуг амыдыралынын дугайын тараачын херээженнер Эльза Мерке чугаалаан.

Кыдат делегациянын мурундан Ли Дэ-шоань чүве чугаалаан. Ол конгресстиң киржикчилеринге кыдат улустун изиг байырын дамчыткан. Кыдат улустун кайтамчыктыг чедирекинин, амыдыралдын бүгү адырларында херээженнерниң бүрүн ден эргелигин, херээженнерниң болгаш бичии уругларын дугайында күрүвениң аданын сагыш салышыкын Ли Дэ-шоань тодаргай фактылар-биле көргүскөн.

Грещиянын төлөөлөкчизи Элли Алексис Грещияда херээженнерниң аар-берге байдалынын дугайын чугаалаан.

Конгресстиң эртенги хуралында Ямайканың, Англияны, Норвегияны, Канаданы, Бразилияны, Люксембургтун, Швейцарияны төлөөлөкчилери база чүве чугаалааннар.

КОПЕНГАГЕН. Херээженнерниң Бүгү-делегей конгрессиниң июнь 6-да эртенги хуралында Андреа Андресиниң илеткелиниң талазы-биле санал-оналдар үргүлчүлүк турган. Португалиянын төлөөлөкчизи Мария Ламас португал херээженнерниң аар-берге байдалын чугаалаан.

Британ Гвиананың херээженнериниң байдалынын, дарлакчыларга удур оларның демиселинин дугайын Джанет Джаган чугаалаан. Британ Гвиананың херээженнериниң айтыры колониал чурттарны бүгү херээженнерниң сагыш-сеткилин хайныктырып турар айтырыг болур. Ол айтырыглар болза, хоозурал, ажыл

чокталышкын, өртектерин аар чоруу болур деп ол чугаалаан.

«Улустар аразынын яны-бүрү организациялары колонийлеткен улустарны айтырыгларынче улуг кичээгейни салыр журулуг. Биске удуртулга болгаш дузаламчы эрге-жок чугула.

... Херээженнер ден эргелиг болур болгаш амгы үеде чөөн европа чурттарынын херээженнериниң кытып турары ышкы, боттарынын талантыларын шак ынчаар хөгжүдүп шыдаар аргалыг болур ындыг келир үени чедип алырыңе бистиң улузүвүс чүткүп турар».

Герман Демократтыг Республиканы херээженнериниң хостуг амыдыралынын дугайын тараачын херээженнер Эльза Мерке чугаалаан.

Кыдат делегациянын мурундан Ли Дэ-шоань чүве чугаалаан. Ол конгресстиң киржикчилеринге кыдат улустун изиг байырын дамчыткан. Кыдат улустун кайтамчыктыг чедирекинин, амыдыралдын бүгү адырларында херээженнерниң бүрүн ден эргелигин, херээженнерниң болгаш бичии уругларын дугайында күрүвениң аданын сагыш салышыкын Ли Дэ-шоань тодаргай фактылар-биле көргүскөн.

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустун армиязының Кол командьлалының дынады

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустун армиязынын Кол командьлалынын июнь 7-де дамчыткан медээзинде чугаалап турары болза:

Эрткен хүнүн дургузунда фронттуларга онза өскерилерлер болбаан. Июнь 7-де Улустун армиязынын зениттик кезектери дайынын ийи самолёдуң дүжүр аткан болгаш 2 самолётту кемдедилер аткан.

(СЭТА).

Кореяга тайбыңчыдылга дугайында чугаалашышкынар

ПЕКИН. Сивхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Кэсондан дамчытканы:

Кореяга тайбыңчыдылга дугайында чугаалашышкынарда корей-кыдат делегация июнь 7-де моон адаанда дынадыгы парлаан:

Июнь 7-де делегацияларын хаагыт хуралы болган. Дараазында хуралды июнь 8-те эртеннин 11 шахта чорудар деп доктааткан.

Июнь 7-нин дүйш сөөлүнде ийи талаларын штаб офицерлери болгаш очулдукчулары хаагыт хуралды эрттиргенер.

(СЭТА).

Кореяга тайбыңчыдылга дугайында чугаалашышкынарда холбаштыр

НЬЮ-ИОРК. Кореяга тайбыңчыдылга дугайында айтырыг америк солуннарын кичээгейинин төвүнде болуп турар. Солуннарын демделеп турарын өзугаар алырга, Кореяга тайбыңчыдылга неделядан эрлейн тургустуна берген турар чада-вас.

ЛОНДОН. Воскресеньеде үнген англи солуннар улустар аразында байдалды тайылбырлап, Кореяга тайбыңчыдылганы тургузарында идегелдер ам каянгызындан-даа улуг болуп турар деп демделгээр.

«Обсервер» солунун дипломаттыг допчулакчынын бижээни: «Нацияларын кады ажилдажылганын чурттарынын премьер-министрлериниң конференциязынга ыраккы-чөөн-чүк айтырыгларын, оон иштинде Кореяга тайбыңчыдылга дугайында чугаалашышкынарнын дугайында айтырыгын талазы-биле кайтамчыктыг чангыс эп-сеткил чедип алдыган... Тайбыңчыдылганы тургузарынче Кыдат казактыг чуректин ханызындан чүткүлүн дугайын корей-кыдат таланын чаа саналы керчилеп турар дээрзин премьер-министрлер чөпшээрешкенер».

ОТТАВА. Монреаль радио-зунун дамчыдып турарын өзугаар алырга, чооку келир үеде тайбыңчыдылганы тургузарында идегэр үндезинерни Кореяда чугаалашышкынар берип турар деп июнь 7-де Нью-Йоркка президент Эйзенхауэрниң дузалакчысы Адамс демделгээр.

(СЭТА).

Японияда ажил соксадышкыны

ШАНХАЙ. Токиодан дынадылдар өзугаар алырга, Японияда ажил соксадышкынын шимчээшкын күштелип турар. Япониянын «Одзи сейси» деп саазын компаниязынын элээн каш муң ажилчынын май 20-ден эгелеп ажил соксадып турарлар. Ажил төлөвирин бедидерин дугайында ажилчынын негелдени хандырарында администрациянын база катап ойталаанын умурундан ажил соксактанарнын демиселин улам илдепкижидер деп ол компаниянын ажилчынын профвилелинин ажил соксадышкынын талазы-биле комитети шиттирилээн деп «Асахи» солун дамчыткан.

Токио радио-зунун дамчыдып турары-биле алырга, «Хидати кодзан» деп да-руга компаниязынын 13 будурулгелеринин ажилчынын май 4-те ажил соксадышкынын эгелээ.

Тунисте колонийлик эрге-чагыргаларнын дерзин чоруктары

ПАРИЖ. «Юманите» солунунун дынатканы-биле алырга, француз эрге-чагыргалар Тунисте Суса районунга полициянын он-он чаа хемчеглерин чоруткан. Чүс-чүс тунис хамааталары байсаап турган. Тунистерниң аразында хөй санын турдуп хоругдашышкынын чоруткан.

(СЭ